ДЕНЬ ПЛЮЩА

Узявши кусок картону, старий Джек згорнув попіл докупи, а тоді ретельно посипав ним побіліле вже вугілля. Коли все вугілля вкрилося рівним шаром попелу, Джекове лице поринуло в темряву, та коли він заходився знову роздмухувати вогонь, на протилежній стіні кімнати виросла його згорблена тінь, а вид його поволі освітився полум'ям. Він мав обличчя старої людини, вугласте й заросле волоссям. Вологі блакитні очі кліпали на вогонь, вологий рот раз-по-раз розкривався, а тоді закривався з мимовільним шамкотінням. Коли вугілля зайнялося, Джек відставив кусок картону до стіни, зітхнув і промовив:

– Ось так-то воно краще, містере О'Коннор.

Містер О'Коннор, сивоволосий чоловік, обличчя знекрашене прищиками та вуграми, був саме скрутив тютюн у паперову рульку досить правильної форми, але, почувши звертання, задумливо розкрутив це діло своїх рук. Тоді неквапно почав скручувати цигарку наново, а по хвилинних роздумах вирішив лизнути папір.

– Містер Тірні не сказав, коли повернеться? – запитав він хрипким фальцетом.

– Ні, не сказав.

Містер О'Коннор узяв цигарку до рота й почав порпатися в кишенях. Нарешті витяг звідти стосик паперових карток.

– Я дам вам сірника, – мовив старий.

– Пусте, не треба, – відказав містер О'Коннор.

Він узяв одну з карток і прочитав надрукований на ній напис:

Муніципальні вибори

Квартал Королівської біржі

Містер Річард Дж. Тірні, Г. Р. Б.,[1] шанобливо прохає Вашої підтримки і Вашого голосу на виборах у кварталі Королівської біржі

Агент містера Тірні няйняв був містера О'Коннора, щоб той провадив агітацію на одній із дільниць кварталу, але погода була препогана, та й черевики промакали, тож містер О'Коннор більшу частину дня просидів перед каміном у кімнаті засідань на Віклов-стріт разом із Джеком, старим доглядачем. Вони сиділи тут, відколи короткий день перемінився в сутінки. Було шосте жовтня, надворі хмуро й зимно.

Містер О'Коннор відірвав від картки смужку паперу, запалив її від вогню і прикурив цигарку. Коли він прикурював, вогник освітив листок темнозеленого лискучого плюща в петлиці його пальта. Старий уважно подивися на О'Коннора, а тоді, знов узявши кусок картону, почав неквапно роздувати вогонь. Містер О'Коннор тим часом курив.

– Атож, – мовив старий, повертаючись до перерваної думки, – тепер і не доберешш, як їх виховувати, цих дітей. Хто б подумав, що з нього таке виросте! Я віддав був його до Християнських Братів, старався, як міг, і на тобі маєш – самі гульки та пиятики! А я ж хотів його в люди вивести.

Із видимою втомою він поставив картон на місце.

– Я вже старий, а то б задав йому чосу. Взяв би прута і шмагав би, поки сили стане – як то бувало раніше. Мати – вона з ним усе тільки панькається, і те йому, й се...

– От-от. Це й розпаскуджує дітей, – сказав містер О'Коннор.

– Певна річ, — відказав старий. – І головне, ніякої тобі вдячности, сама-но безчільність. Він уже береться верховодити надо мною, коли я сам, буває, вип'ю чарку-другу. Куди ж це світ котиться, що син так ставиться до свого батька?

– Скільки йому років? – запитав містер О'Коннор.

– Дев'ятнадцять, – відповів старий.

– То чого ж ти не прилаштуєш його кудись?

– Чи ж я не пробував? Ще відколи він школу закінчив... "Ти в мене на шиї не посидиш," – кажу. "Мусиш найти собі роботу." Та коли він і знаходить яку роботу, то ще гірше: усе пропиває.

Містер О'Коннор співчутливо похитав головою, і старий притих, задивившись у вогонь. Хтось прочинив двері до кімнати й окликнув:

– Ге-е-ей! Тут що, масонська ложа засідає?

– Хто там? – запитав старий.

– Що це ви тут сидите в потемках? – запитав голос.

– Це ти, Гайнсе? – запитав містер О'Коннор.

– Я. Чого це ви тут сидите в потемках? – сказав містер Гайнс, виходячи на освітлену частину кімнати.

Він був високий, стрункий чоловік із світлокоричневими вусами. На крисах його капелюха дрижали, ось-ось маючи впасти, крапельки дощу; комір куртки був відкочений.

– Ну, Метью, – звернувся він до містера О'Коннора, – як воно тобі йде?

Містер О'Коннор похитав головою. Старий устав з-перед каміна і, потинявшись по кімнаті, вернувся з двома підсвічниками. По черзі тицьнув їх у вогонь, щоб запалити свічки, а тоді поніс на стіл. Убого обставлена кімната освітилася світлом, і вогонь у каміні втратив усю свою жвавість барв. Стіни кімнати були голісінькі, якщо не рахувати одинокої передвиборної відозви. Посередині стояв невеликий столик, а на нім навалено стос паперів.

Містер Гайнс оперся об камін і запитав:

– Він уже заплатив тобі?

– Ще ні, – відповів містер О'Коннор. – Дасть бог, може сьогодні...

Містер Гайнс розсміявся.

– Хто-хто, а він заплатить. Не тривожся, – сказав він.

– Нехай би краще поквапився, якщо хоче, щоб робота робилася, – відповів містер О'Коннор.

– А ти як гадаєш, Джеку, – іронічно запитав старого містер Гайнс.

Старий знову всівся на своє місце при каміні й промовив:

– Хай там як, а грошви-то в нього не бракує. Не то що в того голодранця...

– В якого голодранця? – запитав містер О'Коннор.

– У Колґена, – насмішкувато відповів старий.

– Ти так кажеш, бо Колґен – робітник, хіба ні? А чим, по-твоєму, добрий чесний муляр гірший од корчмаря, а? Та ж робітник має таке саме право бути в Раді, як і будь-хто інший, а може навіть і більше право, ніж оті зангліщені жевжики, що плазом стеляться перед кожною титулованою особою. Хіба не так, Метью? – сказав містер Гайнс, звертаючись до містера О'Коннора.

– Твоя правда, – сказав містер О'Коннор.

– То чоловік порядний і чесний, без ніяких там назадницьких нахилів. Він представлятиме трудящі класи. А той тип, що ти на нього працюєш, просто шукає собі теплого містечка.

– Ясна річ, трудящі класи треба, щоб хтось представляв, – мовив старий.

– Робітника, – повів далі містер Гайнс, – усі тільки визискують, деруть по три шкури, а платять мізер. А його праця – то ж основа основ. Робітник не шукає зисковних посад для своїх дітей, братів та свояків. Робітник не затопче в болото гонор рідного міста на догоду німецькому монархові.

– Про що це ви? – запитав старий.

– Хіба ти не знаєш, що міська влада хоче зустріти короля Едварда вітальною промовою, як він приїде сюди з візитою наступного року. З якого це дива ми повинні огинатися перед чужинецьким королем?

– Наш патрон цього не підтримає, – сказав містер О'Коннор. – Він балотується від націоналістів.

– Та невже? – відказав містер Гайнс. – Почекай – побачиш. Я його добре знаю. Хіба ж його звуть не Проноза Тірні?

– Далебі, може ти й маєш рацію, – сказав містер О'Коннор. – Так чи так, а хай би він приніс трохи платила, щоб заплатити своєму агітаторові.

Всі троє притихли. Старий почав згортати вугілля на купку. Містер Гайнс зняв капелюха, струснув ним, а тоді опустив комір, так що стало видно листочок плюща в петлиці.

– Якби цей чоловік був живий, – сказав він, показуючи на листочок, – то й мови не було б ні про які привітальні церемонії.

– Атож, – мовив містер О'Коннор.

– Ех, благословенні були часи, – сказав старий. – Тоді життя кипіло, не те що тепер.

У кімнаті знову запала тиша. Раптом двері розчахнулися й до кімнати вскочив моторний чоловічок, що цілий час шморгав носом, а вуха мав геть розчервонілі від холоду. Він швидким кроком підійшов до каміну, потираючи руки так сильно, ніби хотів тертям добути з них вогонь.

– Грошей катма, хлопці, – сказав він.

– Сідайте, містере Генчі, – мовив старий, пропонуючи тому свого стільця.

– Не метушися, Джеку, не метушися, – сказав містер Генчі.

Він коротко вклонився містеру Гайнсові й сів на крісло, що звільнив старий.

– Ти обійшов Онджер-стріт? – запитав він містера О'Коннора.

– Так, – відповів містер О'Коннор і почав порпатися в кишенях, шукаючи свої нотатки.

– До Ґраймса заходив?

– Заходив.

– Ну і як?

– Він нічого не обіцяв. "Це моє особисте діло, —— каже, —— за кого я голосуватиму". Але гадаю, він на нашому боці.

– Чого ти так думаєш?

– Він запитав мене, хто висунув містера Тірні, і я сказав йому. Я назвав поряд з іншими й отця Берка. Гадаю, все буде гаразд.

Містер Генчі почав шморгати носом і потирати руки над вогнем з дивовижною швидкістю. Тоді мовив:

– Бога ради, Джеку, принеси нам кусок вугілля. Там іще лишилося трохи.

Старий вийшов з кімнати.

– Кепська справа, – сказав містер Генчі, похитуючи головою. – Я спитав його про платню, а він мені: "О, тепер, містере Генчі, коли я бачу,

що все йде на лад, я про вас не забуду, будьте певні". От паскуда! Зрештою, чого ж іще від нього сподіватися.

– А я тобі що казав, Метью, – озвався містер Гайнс. – На те він і Проноза Тірні.

– О, він усім пронозам проноза. Не дарма в нього такі маленькі свинячі очиці. Хай йому грець. Хіба не міг заплатити по-людському, а не: "О, знаєте, містере Генчі, я тепер мушу поговорити з містером Фаннінґом... Було стільки витрат"? Чортів скнара! Здається, він уже забув той час, коли його батько торгував старими лахами на Меріс-лейн.

– Це що, правда? – запитав містер О'Коннор.

– Аякже, – відповів містер Генчі. – Ти що, не знав? Щонеділі вдосвіта, поки народ іще спав, до нього приходила різна потолоч, нібито щоб купити куртку ношену чи там штани. А батько нашого Пронози завжди тримав у кутку таку собі чорну плящину. Шурупаєш, у чому річ? Тож-то й воно. Там наш Проноза й народився на світ.

Старий повернувся з кількома кусками вугілля і поклав їх у вогонь.

– От тобі й маєш, – сказав містер О'Коннор. – То він хоче, щоб ми за спасибі працювали?

– Що я тут можу вдіяти, – сказав містер Генчі. – У мене самого рахунки не заплачені, скоро всі манатки з молотка пустять.

Містер Гайнс розсміявся і, рвучко відштовхнувшися плечима від каміна, налагодився йти.

– Не тривожтеся, хлопці, все поправиться, як приїде король Едді. – Ну а я мушу йти. Ще побачимося. Бувайте.

Він поволі вийшов з кімнати. Ні містер Генчі, ні старий не промовили ні слова, тільки містер О'Коннор, що був похнюплено задивився у вогонь, раптом вигукнув, коли двері вже зачинялися:

– Бувай, Джо.

Містер Генчі перечекав якусь мить а тоді кивком показав на двері:

– Скажи мені, – звернувся він до містера О'Коннора, – яким вітром занесло сюди нашого приятеля? Чого йому треба?

– А, бідолаха Джо! – сказав містер О'Коннор, шпурляючи недопалок у вогонь. – У нього теж, як і у нас, на гроші сухо.

Містер Генчі гучно висякався і плюнув у камін таким щедрим плювком, що мало не загасив вогонь. Вогонь засичав, протестуючи.

– Скажу тобі по щирості, – мовив містер Генчі, – Про мене, він людина з іншого табору. Він Колґенів шпигун, ось він хто. "Піди-но, покрутись там і розвідай, що в них діється. Вони тебе не запідозрять". Тямиш?

– Та ну... Джо порядний хлопець, – сказав містер О'Коннор.

– Його батько був порядний, шанований чоловік, – визнав містер Генчі. – Бідолашний старий Ларрі Гайнс. Не одного порятував у тяжку хвилину! Але я боюся, що наш приятель далеко не криштальної душі людина. Чорт забирай, я можу зрозуміти, що хлопець у скруті, але шпигувати – цього я не розумію, хоч убий. Хіба ж у нього нема бодай краплі чоловічої гідности?

– Я його сюди не запрошував, – мовив старий. – Хай би свого діла пильнував, замість крутитися тут і винюхувати.

– Не знаю, не знаю, – сказав містер О'Коннор із сумнівом у голосі, виймаючи капшук із тютюном та цигарковий папір. – Як на мене, то Джо Гайнс порядний чолов'яга. До того ж, він розумна голова і пером уміє орудувати. Пам'ятаєш того вірша, що він написав...?

– Декотрі з отих горян та феніїв, видається мені, аж надто розумні, – сказав містер Генчі. – Знаєш, що я думаю про декого з цих паяців? Гадаю, половина з них на утриманні в Замку.

– Хтозна, хтозна, – мовив старий.

– Ет, я знаю це напевне, – сказав містер Генчі. – Замкові наймити... Я не кажу про Гайнса... Він до такого не опуститься... Але є, скажімо, один панок з косими очима, нібито великий патріот – здогадуєшся, про кого я?

Містер О'Коннор кивнув.

– Прямий нащадок майора Сірра, якщо хочеш знати. Щирий-прещирий патріот, хай йому біс! Та він продав би весь рідний край за кілька пенсів, еге ж, і на колінах би Господеві дякував, що знайшовся добрий покупець.

У двері постукали.

– Заходьте! – сказав містер Генчі.

У дверях з'явився чоловік, що скидався чи то на вбогого священика, чи то на вбогого актора. Темне, засупонене на всі застібки вбрання туго облягало його коротке тіло, й годі було сказати, який комірець у нього на сорочці, чи світського, чи священичого крою, бо відкочений комір його сурдуту – поношеного, з облізлими ґудзиками, що відбивали полум'я свічок – закривав шию попід саме підборіддя. На голові в нього був круглий капелюх з цупкого чорного фетру. Його лице, всіяне

блискучими крапельками дощу, виглядало наче вологий жовтий сир, і тільки дві рожевенькі плямки позначали собою вилиці. Він розтулив широкого рота, щоб висловити розчарування, і водночас широко розкрив свої жваві блакитні очі, виказуючи задоволення й подив.

– Отче Кеон! – вигукнув містер Генчі, зістрибуючи зо стільця. – Це ви? Заходьте!

– О, ні, ні, ні! – поквапно відказав отець Кеон, склавши губи трубочкою, так ніби говорив із дитиною.

– Ви не вступите, не присядете?

– Ні, ні, ні, – сказав отець Кеон оксамитовим стримано-поблажливим голосом. – Не хочу вас турбувати! Я просто шукав містера Фаннінґа...

– Він тут неподалік, у "Чорному орлі", – сказав містер Генчі. – Та чого б вам не зайти й не присісти на хвилинку?

– Ні, ні, дякую. У мне тут невеличке дільце до містера Фаннінґа, – відказав отець Кеон. – Дуже дякую, справді.

Він вийшов на коридор, а містер Генчі, взявши один з підсвічників, пішов за ним, щоб освітити йому сходи.

– О, не турбуйтеся, прошу вас!

– Та що ви, на сходах так темно.

– Ні, ні, мені видно... Дякую, дуже дякую.

– Спустилися?

– Так, дякую... Дякую.

Містер Генчі повернувся і поставив підсвічник назад на стіл. Тоді знову сів коло каміну. Кілька хвилин панувала мовчанка.

– Скажи мені, Джоне, – мовив містер О'Коннор, прикурюючи цигарку від чергової картки.

– Га?

– Що він за один?

– Спитай щось простіше, – відказав містер Генчі.

– Вони з Фаннінґом, здається, нерозлийвода. Часто сидять разом у корчмі в Каванаґа. Він справді священик?

– Гммм... гадаю, що так. Я думаю, він, що називається, паршива вівця. Таких у нас небагато, слава Богу! але кілька є... А втім, у певному розумінні він теж нещасна людина...

– А з чого він живе? – запитав містер О'Коннор.

– Невідомо.

– Він числиться за якоюсь церквою чи установою, чи що...?

– Ні, – сказав містер Генчі, – гадаю, він сам по собі... А я його не впізнав, хай мене Бог простить, подумав, що то з корчми принесли нам пива.

– До речі, щодо пива, – є якась надія? – запитав містер О'Коннор.

– Я б теж не від того, щоб горло промочити, – сказав старий.

– Я тричі прохав цього паразита – сказав містер Генчі, – щоб він прислав нам сюди з десяток пляшок портеру. Я хотів попрохати його ще раз, але він стояв за прилавком у самій сорочці і розмовляв з радником Ковлі – реготали там на весь голос.

– Було таки нагадати йому, – сказав містер О'Коннор.

– Я ж не міг перебивати, поки він розмовляв із радником Ковлі. Я почекав, аж поки він зверне на мене увагу, а тоді й кажу: "Пам'ятаєте може, я говорив із вами щодо..." А він "Усе буде гаразд, містере Генчі". Забув, недоросток чортовий, геть начисто забув.

– Там у них щось поважне колотиться, – сказав містер О'Коннор задумливо. – Я вчора бачив містера Тірні, радника і ще одного на розі Саффолк-стріт.

– Здається, я знаю, що вони за гру грають, – сказав містер Генчі. – Сьогодні, якщо хочеш бути лорд-мером, то треба, щоб ти заборгував отцям міста добрячу суму. Тоді вони тебе протягнуть. Їй-богу, я вже сам подумую, чи не податися мені в мери. Ти як гадаєш? Був би з мене мер?

Містер О'Коннор засміявся.

– Ну, коли все, що треба, це борги...

– Уяви тільки, як я виїжджаю з резиденції лорд-мера з усім тим чортовим почтом, а наш Джек стоїть на зап'ятках у накрохмаленій перуці, а?

– Зробиш мене своїм особистим секретарем, – сказав містер О'Коннор.

– Атож. А отця Кеона зроблю особистим духівником. Щоб були всі свої.

– Даю слово, містере Генчі, – озвався старий, – ви б краще пасували на цю ролю, ніж дехто з тих, що там нагорі. Якось я розмовляв із старим Кіґеном, воротарем. "Ну, як тобі новий хазяїн, Пете?" – питаюся. "Тепер у вас тут уже не так весело". "Яке там весело", – каже він. – "Як у монастирі, а хазяїн – то ніби святим духом живе". І знаєте, що він мені сказав? Богом присягаюся, я сам спочатку не повірив.

– Що? – запитали містер Генчі й містер О'Коннор.

– То він і говорить мені: "Що б ти сказав, довідавшися, що лорд-мер міста Дубліна посилає служника по фунт свинячих ребер на обід? Хіба так має обідати лорд-мер? Хіба таке воно – життя на широку ногу?" "Не може бути!" – кажу я. "Фунт свинячих ребер, – каже він, – до резиденції лорд-мера". "Тю, – кажу я. – Що за люди тепер пішли".

Цієї миті почувся стук у двері. Двері прочинилися й у них просунулася голова хлопця.

– Що таке? – запитав старий.

– Це з "Чорного Орла", – сказав хлопець. Бокуючи, він зайшов до кімнати й поставив на підлогу кошик, з якого почувся дзенькіт пляшок.

Старий допоміг хлопцеві перетранспортувати пляшки з кошика на стіл. Пляшок був цілий тузінь. Після цього хлопець повісив кошик на руку й запитав:

– Порожні пляшки є?

– Що-що? – запитав старий.

– Як вип'ємо, то й будуть порожні, – сказав містер Генчі.

– Мені наказано запитати про порожні пляшки.

– Приходь завтра, – сказав старий.

– Гей, хлопче, – сказав містер Генчі, – може б ти збігав до О'Фаррела й попрохав у нього коркотяг – скажеш, для містера Генчі. В разі чого скажи, що нам ненадовго. А кошика зостав тут.

Хлопець вийшов, а містер Генчі, радісно потираючи руки, сказав:

– Що ж, виявляється, він не такий і паскудник. Додержав-таки слова.

– Нема склянок, – сказав старий.

– Не переймайся, Джеку, – сказав містер Генчі. – Немало добрих людей і до нас пили пиво навхилки.

– Однаково, як пити, аби питво було, – сказав містер О'Коннор.

– Загалом-то він може й непоганий чоловік, – сказав містер Генчі, – тільки-от у Фаннінґа під п'ятою, бо винен йому бозна-скільки. А з натури патрон є людина по-своєму добра.

Хлопець повернувся і приніс коркотяг. Старий відкоркував три пляшки і вже віддавав коркотяг назад, коли містер Генчі мовив до хлопця:

– Хочеш випити, парубче?

– Якщо ваша ласка, сер, – відповів хлопець.

Старий неохоче відкоркував четверту пляшку і простягнув її хлопцеві.

– Тобі скільки буде? – запитав він.

– Сімнадцять, – відповів хлопець.

Старий не сказав більше нічого. Хлопець узяв пляшку, промовив: "За ваше здоров'я, сер", звертаючись до містера Генчі, випив пиво, поставив пляшку назад на стіл і витер рота рукавом. Тоді взяв коркотяг і, бокуючи, вийшов з кімнати, промурмотівши якесь нерозбірливе прощання.

– Ось так воно й починається, – сказав старий.

– Перший крок на слизькому шляху, – мовив містер Генчі.

Старий роздав ті три пляшки, що був передше відкоркував, і всі разом одночасно хлебнули. Попивши, кожен поставив свою пляшку на каміні, на відстані простягнутої руки, й усі троє полегшено зітхнули.

– Що ж, сьогодні я зробив непогану роботу, – сказав містер Генчі після павзи.

– Справді, Джоне?

– Еге ж. Я, тобто ми з Крофтоном, облагодили для патрона кілька голосів на Довсон-стріт. Між нами кажучи, Крофтон (хоч він і порядний хлопець) нікудишній агітатор. Ніби води в рот набрав. Стоїть тільки й очима лупає, а я мушу за двох ораторствувати.

У цей час до кімнати зайшло двоє. Один – дуже повний чоловік у зеленому саржовому костюмі, що, здавалося, ось-ось спаде з його

округлої фігури. Він мав велике обличчя, що виразом скидалося на морду молодого бика, витрішкуваті голубі очі й просиві вуса. Інший чоловік був набагато молодший і щуплявіший, з тонким, гладко виголеним обличчям. Він був одягнений у пальто з височенним подвійним коміром, а на голові мав капелюх-казанок із широкими крисами.

– Привіт, Крофтоне! – звернувся містер Генчі до гладкого чоловіка. – Про вовка помовка...

– Звідки питво? – запитав молодший із новоприбулих. – Невже патрон таки розколовся?

– Кому що, а Лайонсові першим ділом – аби випити, – сказав містер О'Коннор, сміючися.

– То це так ви, хлопці, агітацію проводите, – сказав містер Лайонс, – тоді як ми з Крофтоном гасаємо попід холодним дощем і голоси збираємо?

– Та я, хай тобі чорт, за п'ять хвилин зберу більше голосів, ніж ти за тиждень, – відказав містер Генчі.

– Відкоркуй-но дві плящинки, Джеку, – сказав містер О'Коннор.

– Як же я їх відкоркую, – відповів старий. – Коркотяга ж нема.

– Чекайте лишень, чекайте, – сказав містер Генчі, хутко підводячись з крісла. – Ви коли-небудь бачили такий фокус?

Він узяв зо столу дві пляшки, приніс їх до вогню й поставив на плиту. Тоді знову сів на місце і відсьорбнув із своєї пляшки. Містер Лайонс умостився на край столу, зсунув капелюха собі на потилицю й заходився баламкати ногами.

– Котра пляшка моя? – запитав він.

– Оця, – сказав містер Генчі.

Містер Крофтон усівся на ящик і, не зводячи очей, дивився на другу пляшку, що стояла на плиті. Він мовчав, і то з двох причин. По-перше – і ця причина вже сама по собі досить вагома – він не мав чого сказати. А по-друге, він уважав своїх колег за людей гіршого ґатунку. Свого часу він працював агітатором у Вілкінса, що балотувався від консерваторів, та коли консервативна партія зняла свого кандидата і, обравши з двох зол менше, постановила підтримати кандидатуру націоналістів, перейшов на роботу до містера Тірні.

За кілька хвилин пролунало примирливе "Пок!" і з пляшки містера Лайонса вилетів корок. Містер Лайонс зіскочив зо столу, підійшов до каміну, взяв пляшку й подався назад на своє місце.

– Я саме розповідав їм, Крофтоне, – мовив містер Генчі, – як ми з тобою облагодили для патрона кілька важливих голосів.

– Кого ж ви загітували? – запитав містер Лайонс.

– Ну, по-перше, Паркса, по-друге Аткісона, по-третє Варда з Довсон-стріт. Симпатичний такий дідок – порядний старосвітський джентльмен, і головне, запеклий консерватор! "Хіба ж ваш кандидат не націоналіст?" – питає він мене. "Він добропорядний чоловік, – кажу я. – Завжди стоятиме за благо цього краю. Крім того, він великий платник податків, – кажу йому. – У нього чимало нерухомости в місті і три торговельні точки, так що в його інтересах зрізати податки. Він значний і шанований городянин, – кажу я далі, – доглядач у справах бідноти, і не належить до жодної партії, чи то доброї, чи поганої, чи будь-якої". Ось як із ними треба розмовляти.

– А як щодо привітання королеві? – запитав містер Лайонс, допивши своє пиво і цмокнувши губами.

– Послухай-но, – мовив містер Генчі. – Чого нам треба в цій країні, кажу я старому Вардові, то це капіталу. Приїзд короля означатиме приплив грошей. Городяни від цього тільки виграють. Поглянь лиш на всі ці заводи понад берегом – вони всі стоять! Поміркуй, скільки грошей можна буде заробити, якщо тільки запрацює наша промисловість: корабельні, фабрики, заводи. Нам потрібний капітал.

– Але ж стривай, Джоне, – сказав містер О'Коннор, – чого це ми повинні вітати англійського короля. Хіба сам Парнелл...

– Парнелл помер, – сказав містер Генчі. – Хочеш знати, що я про все це думаю? Теперішній король зацарював після того, як стара мати роками не підпускала його до трону, аж поки він не посивів. Король – жива людина, як і ми, і хоче нам добра. Добрячий, пристойний чолов'яга, скажу я вам, і нічого плести про нього чорт зна що. Він, мабуть, просто сказав собі: "Стара ніколи не їздила подивитись на цих диких ірландців. Далебі, треба самому змотатися й поглянути, що вони за народ". А ми хочемо образити людину, що прибуває з дружньою візитою. Так виходить? Чи ж годиться, Крофтоне?

Містер Крофтон кивнув головою.

– Але кінець-кінцем, – мовив містер Лайонс тоном дискутанта, – приватне життя короля Едварда не надто...

– Що було, те загуло, – сказав містер Генчі. – Мені особисто цей чоловік подобається. Він простий хлопець, гультяюватий трохи, як і ми з вами. Любить хильнути чарку-другу, ну має може слабкість до жінок, зате от класний спортовець. Хай йому біс, чи ж ми, ірландці, не можемо бути як люди?

– Це все дуже добре, – сказав містер Лайонс, – але згадайте випадок із Парнеллом...

– Заради бога, – сказав містер Генчі, – до чого тут Парнелл?

– Та ж до того, – сказав містер Лайонс, – що в нас є певні ідеали. Чого це ми повинні вітати людину з такою лихою славою? Чи ти гадаєш, ніби Парнелл після того, що він скоїв, і далі міг бути нашим провідником? Чого ж робити виняток для Едварда Сьомого?

– Сьогодні Парнеллові роковини, – мовив містер О'Коннор, – тому не розпалюймо давні суперечки. Ми всі складаємо йому шану тепер, коли він пішов од нас, – навіть консерватори, – додав він, повертаючись до Крофтона.

"Пок!" Неподатливий корок нарешті вилетів із пляшки містера Крофтона. Містер Крофтон підвівся з ящика й підійшов до вогню. Повертаючись на місце з добутком він мовив низьким голосом:

– Наші шанують його за те, що він був справжній джентльмен.

– Твоя правда, Крофтоне, – сказав містер Генчі з притиском. – Тільки він один міг дати лад із цією собачою зграєю. "Сидіти, пси! До ноги, дворяги!" Так він їх муштрував. Заходь, Джо! Заходь! – вигукнув він, помітивши в дверях містера Гайнса.

Містер Гайнс неквапно увійшов.

– Відкрий-но, Джеку, ще пляшечку, – сказав містер Генчі. – О чорт, я ж забув, що нема коркотяга. Дай-но сюди, я поставлю її на камін.

Старий подав йому ще одну пляшку, і містер Генчі поставив її на плиту.

– Сідай, Джо, – сказав містер О'Коннор. – Ми оце саме говорили про Вождя.

– Так, так, – сказав містер Генчі.

Містер Гайнс сів на край столу біля містера Лайонса, не сказавши ні слова.

– Хай там як, – мовив містер Генчі, – а був один, що не відкинувся від нього в тяжку хвилину. Їй-богу, це я про тебе, Джо! Хто-хто, а ти держався з ним як справжній чоловік.

– До речі, Джо, – мовив раптом містер О'Коннор, – Може б ти прочитав нам того вірша, що ти склав, – пам'ятаєш? А?

– О, так! – сказав містер Генчі. – Прочитай нам. Ти ще не чув, Крофтоне? То послухай: чудова річ.

– Давай, Джо, – сказав містер О'Коннор. – Нехай почують.

Спочатку містер Гайнс, здавалось, не пригадував, про який вірш іде мова, але поміркувавши хвилинку, мовив:

– А, он ви про що... Коли вже то й було...

– Давай-но, чоловіче! – сказав містер О'Коннор.

– Чш-ш-ш, – сказав містер Генчі. – Ну ж бо, Джо!

Містер Гайнс повагався ще якусь хвилину. Тоді посеред загальної мовчанки скинув свого капелюха, поклав його на стіл і підвівся. Здавалося, він подумки повторює рядки вірша. Нарешті, після довгенької павзи він оголосив:

Смерть Парнелла

6-го жовтня 1891 року

Він прокашлявся раз або двічі й почав декламувати:

Він помер. Наш невінчаний цар помер.

О Ерін, хто розвіє твою тугу?

Сердешная, ти в сиротах тепер,

Над батьком твоїм вчинено наругу.

Плюгаві пси звели його в могилу,

Затьмарилося сонце його слави.

О Ерін, твою мрію давню, щиру

Разом із ним у домовину вклали.

Усюди – чи то хата чи палац –

Ірландський люд жалобну править тризну,

І плаче гірко, бо пішов од нас

Той проводир, що мав спасти вітчизну.

О, він би вивів свою Ерін із недолі,

Щоб гордо маяло зелене знамено

І щоб у вольному народів колі

Було достойне місце нам дано.

Він марив про свободу, але ба –

То була тільки мрія недосяжна.

Він бився, що є сили, та дарма,

Йому перепинила шлях юрба продажна.

Зрадливі, малодушні лицеміри –

Вони на пана свого руку підняли

І мов ті юди, поневаживши довіру,

Його на суд попам лукавим оддали.

Хай вічний сором вкриє пам'ять тих,

Хто плямував його ім'я шляхетне.

Людці, не варті й пилу з його ніг, –

Історія хай суд над вами звершить!

Наш проводир упав, як падає титан,

До самого кінця стоявши непохитно.

Прадавніх витязів шляхетний стан

Прийме героя радо і привітно.

Відгомін сутичок і сварів безнастанних

Не потривожить його вічний сон,

Від людських поривань пустих і марних

Сховала його смерть за свій ослон.

Дарма, що недруги узяли верх над нами,

Будь певна, Ерін, проминуться чорні дні,

І його дух, мов фенікс, з попелу повстане,

І вольна воля запанує на землі.

Коли народ наш, наші сестри і брати

На утиску й неволі хрест поставлять,

Тріюмф наш буде не без гіркоти –

Горенитиме в серці Парнеллова пам'ять.

Містер Гайнс знову присів на край столу. Коли він закінчив декламувати, панувала тиша, а тоді вибухли оплески: аплодував навіть

містер Лайонс. Оплески тривали ще якийсь час. Коли вони вщухли, всі слухачі мовчки хлебнули з пляшок пиво.

"Пок!" Із плящини містера Гайнса вилетів корок, але містер Гайнс і далі сидів на краю стола, розчервонілий і простоволосий. Він мовби нічого не чув.

– Молодчина, Джо! – сказав містер О'Коннор. Щоб заховати свої емоції, він поліз у кишеню, дістаючи звідти пачечку цигаркового паперу та капшук із тютюном.

– Що скажеш, Крофтоне? – гукнув містер Генчі. – Хіба не чудово? Га?

Містер Крофтон відповів, що вірш був дуже навіть непоганий.

[1] Голова Ради в справах бідних.